

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. II. De Spei à Fide & Charitate Distinctione, & Certitudine.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

QUÆSTIO II.

De Spei à Fide & Charitate Diſtinctione, & Certitudine.

DE priori parte quæſtionis ſtatuendum eſt, Spem eſſe à fide & charitate diſtinctam. Eſt apud omnes certum, & colligitur ex Apoftolo I. Cor. 13. *Nunc autem manent Fides, Spes, Caritas tria hæc; major autem horum eſt Caritas.* Et conſonant Veteres in D. Locum & *Auguſtinus Enchiridii* c. 8. & 117. Et *Tridentinum ſeſſ.* 6. c. 6. explicatis diſtinctè fidei, ſpei & c. actibus (ut & facit *can. 3.*) ſubdit c. 7. juſtificationem conſiſtere in infuſione gratiæ & donorum; quæ dona ſpecificans addit: *Hæc omnia ſimul infuſa accipit homo . . . fidem, ſpem, & Charitatem & c.*

16. *Et ratione.* Accedit ratio: quia ſpes diſtinguitur à fide partim ex parte motivi, quod reſpectu fidei eſt divina veritas reſcians, reſpectu ſpei divina bonitas, quæ nobis eſt bonus: partim ex parte ſubjecti, cum fides ſit in intellectu, ſpes in voluntate: partim ex parte ſeparabilitatis; cum fides poſſit eſſe ſine ſpe, in fidei deſperante. A charitate verò non diſtinguitur, quidem ex parte ſubjecti, ſed motivi; quod eſt reſpectu charitatis, Deus quæ in ſe bonus & perfectus eſt. Proinde deſtructa Charitate per mortale, adhuc manet ſpes. Verum quidem eſt non ſatis apparere, cur non potuiſſet eſſe habitus ſupernaturalis tam generalis, qui complecteretur motivum utrumque, adeoque actus, tam ſpei, quàm charitatis. Sed oppoſitum de facto contigiffe (prout evidens eſt contingere potuiſſe volente Deo) ex auctoritate conſtat, ex qua etiam illarum virtutum ſeparabilitas innotuit. Et factum id quidem congruè, ut fideles amiſſa (quod frequens eſt) charitate, adhuc præditi manerent permanente ſperandi, ſeu ex ſpe operandi, principio.

Quamvis abſolute poſſuiſſet idem habitus elicere actus ſpei & charitatis; congruè tamen Deus diſtinctos infuſit.

17. *Objectio.* Dices, ex eodem fonte amicitia profluit, ut quæramus bonum amici, amemus præſentem, & deſideremus abſentem; ergo Spes non diſtinguitur à charitate. *Reſponſio.* Iſtos actus poſſe quidem proficiſci ex amore amicitia, ex quo conſequenter poſſet proficiſci deſiderium fruendi Deo, non quatenus id ipſum eſt nobis bonum, ſed quatenus bonum & gratum Deo, ac ad gloriam ipſius. Nihilominus ſicut poſſumus amicum amare tamquam bonum in ſe, & concupiſcere tamquam bonum nobis, eumque hæc ratione abſentem deſiderare, ut ejus præſentia felices reddamur; ſic etiam Deum poſſumus tamquam bonum nobis concupiſcere, & ejus poſſeſſionem deſiderare, atque ad illum per media tendere: quod quidem non eſt proprium officium charitatis (quamquam alioquin ipſa om-

nia ſperare, omnesque virtutum actus præſtare poſſit, partim in propria ſpecie manentes imperando, partim ex motivo ſuo generali eliciendo, ſicque ad ſpeciem charitatis transferendo) ſed ſpei, quæ etiam eſt in eo, in quo non eſt perfecta Dei amicitia ſeu Caritas, prout etiam in quo charitas neque imperando, neque eliciendo prædicitæ præſtat, uti conſtat non neceſſario præſtare.

Quis ſit autem ordo inter Fidem, Spem & Charitatem *diſp.* 1. q. 7. dictum eſt.

De poſteriori quæſtionis parte dicendum cum omnibus Catholicis Scriptoribus, quod certitudo, competens propriè actibus intellectus, etiam per quamdam analogiam competat Spei Chriſtiana, phraſi Scripturæ, *Pſal. 30: In te domine ſperavi, non confundar in æternum & c.* *Ad Rom. 5. Spes non confundit. Ad Hebr. 6. Interpoſuit, Deus, juſjurandum, ut per duas res immobiles, quibus impoſſibile eſt mentiri Deum, ſerriſſimum ſolacium habeamus, qui conſugimus ad retinendam propoſitam ſpem: quam ſicut anchoram habemus anima tuam ac firmam.* Et alibi. Idem patet ex *Tridentino ſeſſ.* 6. c. 13. *Nemo ſibi certi aliquid abſoluta certitudine polliceatur: tamen ſi in Dei auxilio ſerriſſimam ſpem collocare & reponere omnes debeant.*

Ex quibus quidem verbis etiam patet ſitam non eſſe ſpei noſtræ certitudinem in hoc, quod quilibet fidelis certo credat ſe eſſe ſalvandum, ut volunt Hæretici recentiores à *Tridentino ſuprà* notati, & alibi à nobis reſutati. Conſiſtit itaque primò in objecti ſeu boni ſperati ſoliditate & certiffima veritate; quæ alioquin deſiciente, deſiceretur ſperatè in incertum ſeu vatum: prout vana & vacua eſt ſpes hypocritarum, & hominum in divitiis & vanitatibus hujus ſæculi, quæ nil ſolidæ bonitatis, ob quod à Chriſtiano amentur, habent, ſpem ſuam collocantem; qui ideo redarguntur in Scriptura *Sap. 5. Pſal. 51. & 75.*

Secundò conſiſtit in infallibilitate promiſſorum Dei, qui eſt fidelis & verax, ut patet ex relato beato Apſtoli *ad Hebr. 6.*

Tertiò in omnipotentia & bonitate Dei, qui poſſet & inclinatur dare auxilia ad bene operandum uſque in finem, ſicque bonum ſperatum, & ſub conditione bonorum operum ac perfeverantiæ infallibiliter promiſſum, reipſa conſequentem. Unde *Tridentinum ſuprà* docet firmiſſimam ſpem collocandam in divino auxilio.

Ex his itaque reſultat fidei Chriſtiana certitudo. Quæ non tollitur per hoc, quod inde non fiat quilibet certus de conſequentione boni ſperati: deſectus enim iſte oritur ex parte hominis, in implenda conditione divinarum promiſſionum deſicientis, qui proinde non obſtat ſufficienti ſpei certitudinis. Quemadmodum ſi quis propoſuiſſet reale præmium ex promiſſione infallibiliter dandum operas requiſitas ponentibus, & ad-

18. *Spes Theologica eſt certa.*

19. *In quibus fundatur ſeu conſiſtit Spei noſtræ certitudo.*

20. *Quæ non evenitur per incertitudinem de adhibitis perfeverantiæ mediis, cum ex parte noſtra.*

& ad has ponendas necessaria praestare paratus esset, omnium iudicio quilibet operari volentes censentur habere spem certam praemii, etsi multi ex ignavia operari negligenter, sicque praemium non reportarent.

Fatendum nihilominus ad hoc ut spes sit undequaque certa, sic ut ipsum sperantem simpliciter certificet de obtentione boni sperati, insuper requiri, ut sperans sit certus se habiturum & perseveranter adhibiturum media efficacia ad obtentionem beatitudinis. Quae certitudo fuit in iis, qui ex divina revelatione speciali certi erant de sua salute & confirmatione in gratia.

21. Potest reprobari in eo, qui probabilis iudicatur se damnandum.

Petes, an spes certa possit esse in eo, qui probabilis iudicatur se damnandum? Resp. Affirm. quia nihilominus potest sperare, seu efficaciter contendere ad consequendam beatitudinem. Sicut viator probabilis iudicans se non perventurum ista die ad civitatem, adhuc efficaciter, immo eo sollicitius contendit eod pervenire. Est nihilominus simile iudicium periculosissimum ipsi speranti (quamquam possit esse satis solidum, & sine temeritate de nonnullis alii iudicare possint, magna securura damnationis verosimilitudinem) uti e contra iudicium seu persuasio pia obtinenda gloriae magnum praestat spei & pietatis operibus fomentum.

QUESTIO III.

De Subjecto, Praecepto, & Actibus Spei.

22. Spes subicitur in voluntate.

Ad primam quaestionis partem dicendum in primis cum communissima Theologorum doctrina Spem tum habitualem, tum actualem subjectari proximè in voluntate. Ratio est: quia Spes est habitus volitivus, similiter actus spei est quaedam volitio, qua voluntas desiderat bonum speratum: etsi praesupponat actum intellectus de objecti amari possibilitate & adipiscibilitate.

23. Arriaga contendit illam subjectari partialiter in intellectu.

Solum Arriaga d. 26. n. 14. contendit Spe involvere actum intellectus & simul actum voluntatis tamquam veras sui partes, adeoque minus bene Spem communiter poni in sola voluntate, nisi forte id intelligi debeat de praecipuo actu, id est, de amore qui haud dubie ad voluntatem spectat. Cui favore videtur communis loquendi modus, quo dicimus habere magnam vel exiguam spem hoc vel illud obtinendi: non enim interdum significare magnum vel exiguum affectum, seu desiderium quod habemus, sed magna vel exigua indicia seu probabilitatem hoc vel illud consequendi. Unde apparet in huiusmodi opinione actum spei saltem ex parte esse constituentem, adeoque ex parte subjectari spem in intellectu.

Sed si praedictus loquendi modus (qui utique postponendus est sensui & locutioni omnium Theologorum, quos iste loquendi modus non latuit) urgeatur, pariter inferri posset, Spem consistere principaliter vel adaequate in huiusmodi opinione: quod nemo dixerit, ne ipse quidem Arriaga, etsi satis propensus ad statuendum in ea principaliter spem. Solus noster Poncius d. 26. in Comment. n. 39. & seqq. disputat pro sententia ponente Spem simpliciter in praedicto actu intellectus; in eamque valde propendet, etsi tandem non resolvat. Praeterea opinio haec non est supernaturalis, sed actus naturalis, & quidem plerumque valde incertus, immo falsus: in quo proinde statui non potest, sive simpliciter, sive principaliter, sive partialiter actus Spei Theologicae seu infusae, est huiusmodi opinio connotetur seu praesupponatur, prout & actus poenitentiae connotat seu supponit peccatum esse commissum. Deinde sic actus Spei aggregatum per accidens ex actibus diversarum potentiarum. Quare praesallegato de spe loquendi modo non denotatur opinio esse ipsam spem proprie acceptam, sed ad summum improprie, vel certe indicatur intentionem sperantis esse bene vel parum fundatam, adeoque subesse fundamentum magnum vel parvum sperandi. Deinde sicut Arriaga illas locutiones explicat de actu spei minus principaliter, sic nos merito explicamus in sensu praesuppositivo, seu de connotato spei. Nec mirum: cum homines supponentes desiderium satis esse notum, solum indicare velint, quod minus noscitur, scilicet apparentiam secururae obtentionis.

24. Refutatur.

Dubitari adhuc posset, an Spes pertineat ad appetitum irascibilem, ut sentit D. Boventura d. 26. art. 2. q. 5. an ad concupiscibilem, ut sentit Scotus d. 26. n. 7. & 27. Cujus opinio magis probatur: eod quod primarius Spei actus sit concupiscere & proficere bonum speratum; quod spectat ad appetitum concupiscibilem: cum actus appetitus irascibilis sit irasci, ira autem sit affectus propulsandi id quod offendit, aut de eo se ulciscendi. Quia tamen ex spe alicuius boni conaturaliter sequitur, ut si quid consecutionem impediatur, contra id facultas irascibilis exurgat, negandum non est, quin Spes Theologica etiam possit inclinare ad iustam aliquam & supernaturalem iram, adeoque secundum ad actum aliquem appetitus irascibilis.

25. Spectat principaliter ad appetitum concupiscibilem.

De Subjecto remoto Spei, quod sunt ipsi homines, satis constat ex disp. 1. q. 7. quid dicendum sit. Nimirum, quod habitus Theologicus spei reperitur in omni viatore iusto, aut etiam peccatore, qui illum semel obtentum per peccatum mortale desperationis, aut indirecte per peccatum infidelitatis non amisit, aut amissum rursus per justificationem; aut juxta varios per actum spei (ad cuius positionem censetur mox infundi habitum proportionatum; de quo disp. 1.

26. In quibus vincitur sit Spes.